

prunella

**zpravodaj
oblastní
ornitologické sekce
při Správě Krkonošského
národního parku
ve Vrchlabí**

1984

10. ročník

O B S A H

RNDr. Petr Miles	
Zpráva o činnosti sekce v roce 1984 2
RNDr. Jiří Flousek	
Ornitologická pozorování v oblasti Krkonoš v roce 1984 8
RNDr. Jiří Flousek	
Hnízdění moudivláčka lužního (Remiz pendulinus) v Krkonoších 10
Bohumil Rejman	
Hnízdění čápa bílého (Ciconia cico- nia) na okrese Trutnov 11
RNDr. Petr Miles	
Dosavadní výsledky nočního pozorová- ní a odchytu ptáků v Krkonoších 12
RNDr. Petr Miles	
Zpětná hlášení ptáků z oblasti Krkonoš 17
RNDr. Jiří Flousek, Miloslav Hromádko, Věra Lněničková	
Expedice "Falco", 30.VI.-14.VII.1984 23

ZPRÁVA O ČINNOSTI SEKCE V ROCE 1984

Činnost sekce spočívala, podobně jako v předchozích letech, především na ornitologických pozorováních v terénu, v pomoci při odchytových akcích a kroužkování ptáků, při doplňování ptáků do chovných zařízení Správy Krnapu a v práci s mládeží.

Na úseku význačnějších ornitologických pozorování lze za rok 1984 uvést zejména následující údaje /v závorce jméno pozorovatele/.

3.1.1984, 10,30 hod., Prosečné, přelet asi 50 ex. husy velké /*Anser anser*/ ve třech klínech /Grúz/.

6.1., Hostinné, poblíž skladiště obilí napočítáno 80 ex. hrdličky zahradní, *Streptopelia decaocto* /Grúz/.

7.1. a 5.2., Hostinné, u Labe 1 ex. konipasa horského /*Motacilla cinerea*/, tamtéž 13.2. 2 ex. /Grúz/.

9.1., Hostinné, na břehu Labe v areálu závodu KRPA 1 1 ex. slípky zelenonohé, *Gallinula chloropus* /Grúz/.

3.2., Hostinné, v análu závodu KRPA 1 1 ex. pěnkavy obecné /*Fringilla coelebs*/ a 1 ex. pěvušky modré, *Prunella modularis* /Grúz/.

23.2., Hostinné, 14,30 hod., od Labe směrem na Hlíňák přelet 4 ex. labutě velké, *Cygnus olor* /Grúz/.

6.-8.3., Pec p. Sněžkou, koncentrace krkavcovitých ptáků. Před setměním přelety kavek obecných, *Corvus monedula* /21 ex./ a desítek vran obecných /*Corvus corone*/, patrně na nocoviště směrem na Studniční horu. Ráno u Peckého potoka blízko centra obce skupina 11 strak obecných /*Pica pica*/ a 25 vran obecných šedých pohromadě /*Miles*/. Byl předložen návrh na jejich tlumení a na umístění odchytové voliéry na krkavcovité ptáky, které se osvědčilo ve Vrchlabí /viz *Prunella* 1979 (1): 8-11 a 1980 (2): 11-12/.

6.3., Prosečné, okraj lesa, zpívající samec brávníka obecného, *Turdus viscivorus* /Grúz/.

7.3., Prosečné, 1 ex. červenky obecné /*Erithacus rubecula*/. Tamtéž 1 ex. i 20.12. a v Hostinném 5.12. 2 ex. /Grúz/.

9.3., Hostinné, 12,30 hod., přelet 88 ex. husy polní /*Anser fabalis*/ ve dvou klínech směrem k Prosečnému /Grúz/.

9.3., Pec p. Sn., 11,00 hod., přelet 2 hejn hus /*Anser* sp./ po 100 ks k severu /Müller/.

7.4., Hostinné, pozorován 1 strakapoud bělohřbetý, *Dendrocopos leucotos* /Walter/.

13.4., Pec p. Sn., pozorovány 2 kvičaly /*Turdus pilaris*/ při stavbě hnízda /Miles/.

13.-18.4., vrchol Sněžky a přilehlá suťová pole, přítomno 12-14 ex. pěvušky podhorní /*Prunella collaris*/, naráz pozorováno nejvíce 8 ex. /Šimeček/.

13.5., Hostinné, ve stráni za závodem KRPA 1 nalezena 3 hnízda sluky lesní /*Scolopax rusticola*/ se 4, 4 a 3 vejci /Grúz/.

23.-25.5., Pančavská a Labská louka, modrák obecný tundrový /*Luscinia svecica svecica*/, zaznamenáno 9 zpívajících samců /Fleischer, Miles/. Přes tento nebývale vysoký stav však při zevrubné kontrole 8.7. nebyla spatřena žádná poletujících mláďata ani krmící ptáci. Tentýž den ještě 3 samci zpívali /Miles/. Patrně silné deště a chladné počasí zmařily hnízdění.

29.5., Pec p. Sn., Pustý svah /směr Richrovy boudy/, kolem poledne pozorován u kmene stromu 1 sýc rousný /*Aegolius funereus*/, na kterého doráželi drobní ptáci /Miles/.

16.6., Horní Mísečky, do sítě odchycen 1 adultní samec kosa horského severoevropského, *Turdus torquatus torquatus* /Miles/.

17.6. Pančavská louka, nález hnízda čečetky zimní /*Carduelis flammea cabaret*/ v porostu kleče asi 1 m vysoko nad zemí, zhotovené převážně z papíru (!) /Miles, Šimeček/. Tamtéž 21.6. 1 vejce, 8.7. 4 mláďata asi čtyřdenní + 1 mrtvé /Miles/.

17.6., Pančavská louka, nález hnízda modráka ob. tundrového se 7 vejci. Tamtéž 21.6. v hnízdě 7 čtyřdenních mláďat, 22.6. již jen 2 mláďata /osud zbývajících nezjištěn/, 29.6. hnízdo prázdné /Miles/.

17.6., Pančavská louka, pozorovány 2 bekasiny otavní /*Gallinago gallinago*/ a 1 výrazně tmavě zbarvený kos horský, patrně severský poddruh *Turdus t. torquatus* /Miles a Šimeček/.

20.6., pod Vrbatovou boudou, asi 1300 m n. m., před setměním pozorován 1 poletující sýc rousný /Miles/.

21.6., vrch Bíner /Lánov/, nález peří z roztrhaného velkého ptáka /Vávra/. Podle ruční letky určen jako luňák /*Milvus sp.*/ . Určil RNDr. V.Mrlík z ÚVO-ČSAV v Brně.

21.6., Špindlerův Mlýn, smíšený les u Labe, 1 zpívající samec lejska malého, *Ficedula parva* /Lauterbach/.

23.6., údolí Jizerky mezi Horními Štěpanicemi a Křížlicemi, 1 proletující čáp černý /Lauterbach/.

Červen-červenec, od Maršova k H. Albeřicím 11 zpívajících samců hýlů rudých, *Carpodacus erythrinus* /Pecina/.

26.7., Benecko, chycena ♀ čečetky zimní s hnízdní nažinou /Miles/.

18.8., H. Albeřice, pozorován 1 včelojed lesní /*Pernis apivorus*/ při požírání pláství vos /Pecina/. V H. Maršově pozorovali 1 včelojeda 21.9. Miles a Fleischer.

25.8., Vrchlabí, přilétlo 7 čápů bílých /*Ciconia ciconia*/, z nichž 2 sedli na dráty vysokého napětí a uhynuli. Jeden z nich, donesený na Správu Krnapu, měl na noze ornitologický kroužek z NDR.

26.9., Vrchlabí, přelet asi 1500 havranů polních, *Corvus frugilegus* /Janalík/.

6.10., Hostinné, hejno asi 500 pěnkav jikavců, *Fringilla montifringilla* /Miles/.

11.11., Čermná, na jeřabinách u silnice asi 50 ex. brkoslava severního, *Bombycilla garrulus* /Grúz/.

14.11., Dolní Olešnice, ve stráni nad Labem na jeřabinách asi 100 drozdů cvrčal, *Turdus iliacus* /Grúz/.

19.-20.11., Vrchlabí, zámecký park, nocování 200-300 pěnkav jikavců v keřích. Z 30 odchycených jedinců bylo 26 samců /Miles, Flousek/.

21.11., Vrchlabí, zámecký park, chycen 1 drozd zpěvný, *Turdus philomelos* /Miles/.

19.12. pozoroval 1 ex. ťuhýka šedého /*Lanius excubitor*/ v Prosečném Grúz a 26.12. v Hostinném Miles.

29.12., Hostinné, na jediném stromě hejnko 25 dlasků tlustozobých, *Coccothraustes coccothraustes* /Miles/.

V letním období se na rybnících v Dolním Lánově zdržoval delší dobu 1 čáp černý a volavky popelavé, *Ardea cinerea* /Němec/.

Některá z pozorování krkavců velkých /*Corvus corax*/:

6.5., Jilemnice, 1 ex. /Janalík/; 22.7. Mravenečník, Rýchory /Balcar/; 18.8., Horní Albeřice, 3 ex. /Pecina/; srpen,

Železný důl pod Černou horou, 5 ex. /Novotný/; 19.10. a 10. 11., Labská bouda, 1 ex. /Miles/; 9.12., Vrchlabí /Výspla- chy/, 5 ex. /Vávra/.

Další význačnější nálezy a pozorování z oblasti Krkonoš v r. 1984 uvádí v samostatném příspěvku Flousek /viz str. 8/.

Soustavné odchvyty ptáků podle metodiky akce Balt se uskutečnily v rámci schváleného výzkumného úkolu v červnu-září na Horních Mísečkách. Výsledkem bylo odchycení 597 ptáků v 37 druzích /viz tab. 1/. Vcelku bylo v krkonošské oblasti v r. 1984 okroužkováno 997 ptáků v 63 druzích /viz přehled/.

Ve dnech 13.4. až 1.5. pobývala skupina pražských ornitologů /L.Plot, L.Červa, J.Jelínek/ a K.Šimeček ze Svatoboríc-Mistřína na vrcholu Sněžky, kde registrovali denní i noční přelety ptáků. Nepříznivé povětrnostní podmínky jim však výzkum velmi ztížily.

Pokračovala zimní sčítání ptáků v kvadrátech /Flousek, Grúz, Müller, Sikora/, která v únoru 1985 končí a jarní sčítání bodové a v transektech /Flousek, Miles/.

Členové sekce se podíleli na doplňování ptáků do voliér a expozic Správy Krnapu. Dodali m. j. výra velkého, jestřába lesního, 6 křivek obecných, 5 hýlů obecných a 6 konipasů horských. Potřeba doplňování však již není tak velká, neboť hodně ptáků bylo získáno v předešlých letech. V chovných zařízeních Správy Krnapu se podařilo odchovat 6 ex. tetřeva hlušce a 1 ex. sýce rousného, husy velké a husice rezavé vvedly na zámeckém rybníce ve Vrchlabí housata.

Práce s mládeží se rozvíjí hlavně v Hostinném, kde je veden kroužek ochránců přírody s ornitologickým zaměřením.

Ke dni 13.11.84 byl předložen členský seznam členů sekce čítající 64 osob. Šlo o zakládající členy sekce a ty, kteří se dodatečně písemně přihlásili. Vzhledem k pasivitě některých z nich však bude provedena redukce členské základny.

23.2.1985 se uskutečnila výroční členská schůze sekce, která oslavila již 10. výročí svého trvání. Při této příležitosti obdrželi 3 nejlépe vyhodnocení členové /J.Grúz, J. Kalenský a R.Sikora/ čestné diplomy podepsané ředitelem Správy Krnapu a věcné odměny. Byl též zvolen výbor sekce pro další funkční období /P.Fišer, RNDr. J.Flousek, J.Grúz, RNDr. P.Miles a M.Němec/.

Druh	A	B	C	D	Celkem
1. Carduelis spinus	22	40	27	2	91
2. Carduelis flamma	15	26	41	1	83
3. Fringilla coelebs	36	21	2	3	62
4. Pyrrhula pyrrhula	27	13	4	-	44
5. Phylloscopus collybita	1	3	17	23	44
6. Prunella modularis	9	14	3	9	35
7. Anthus trivialis	10	6	12	-	28
8. Sylvia borin	7	11	6	-	24
9. Parus major	3	-	10	6	19
10. Phoenicurus ochruros	7	8	2	1	18
11. Sylvia communis	8	3	6	-	17
12. Sylvia atricapilla	1	9	6	1	17
13. Turdus philomelos	7	5	1	2	15
14. Carduelis chloris	-	1	11	-	12
15. Phylloscopus trochilus	1	7	3	-	11
16. Carpodacus erythrinus	6	3	1	-	10
17. Emberiza citrinella	3	-	3	1	7
18. Serinus serinus	2	3	2	-	7
19. Motacilla alba	6	-	-	-	6
20. Turdus merula	1	2	2	1	6
21. Turdus torquatus	4	1	1	-	6
22. Erithacus rubecula	-	2	2	2	6
23. Ficedula hypoleuca	-	3	2	-	5
24. Motacilla cinerea	3	-	1	1	5
25. Anthus pratensis	2	-	2	-	4
26. Turdus viscivorus	2	-	-	-	2
27. Carduelis cannabina	-	2	-	-	2
28. Parus caeruleus	-	-	2	-	2
29. Parus ater	1	-	-	-	1
30. Carduelis carduelis	1	-	-	-	1
31. Garrulus glandarius	1	-	-	-	1
32. Saxicola rubetra	1	-	-	-	1
33. Delichon urbica	-	1	-	-	1
34. Loxia curvirostra	-	1	-	-	1
35. Phoenicurus phoenicurus	-	1	-	-	1
36. Parus montanus	-	-	1	-	1
37. Dendrocopos minor	-	-	1	-	1
Celkem	187	186	171	53	597

Tabulka 1. Výsledky odchyty ptáků na stanovišti Horní Mísečky v roce 1984.

Legenda: A = 13.-20.6., B = 12.-15.7. a 23.-28.7., C = 9.-14.8., D = 18.-21.9.

Přehled ptáků okroužkovaných v r. 1984 v oblasti Krkonoš

1. Kachna divoká /Anas platyrhynchos/	...	104
2. Krahujec obecný /Accipiter nisus/	...	1
3. Jestřáb lesní /Accipiter gentilis/	...	8
4. Káně lesní /Buteo buteo/	...	13

5. Poštołka obecná / <i>Falco tinnunculus</i> /	...	20
6. Tetřev hlušec / <i>Tetrao urogallus</i> / /v zajetí/	...	6
7. Puštit' obecný / <i>Strix aluco</i> /	...	14
8. Kalous ušatý / <i>Asio otus</i> /	...	2
9. Sýc rousný / <i>Aegolius funereus</i> /	...	5
10. Lednáček říční / <i>Alcedo atthis</i> /	...	1
11. Strakapoud velký / <i>Dendrocopos major</i> /	...	12
12. S. malý / <i>D. minor</i> /	...	1
13. Vlaštovka obecná / <i>Hirundo rustica</i> /	...	21
14. Jiříčka obecná / <i>Delichon urbica</i> /	...	30
15. Linduška lesní / <i>Anthus trivialis</i> /	...	27
16. L. luční / <i>A. pratensis</i> /	...	15
17. L. horská / <i>A. spinoletta</i> /	...	1
18. Konipas horský / <i>Motacilla cinerea</i> /	...	18
19. K. bílý / <i>M. alba</i> /	...	11
20. Skorec vodní / <i>Cinclus cinclus</i> /	...	6
21. Strízlík obecný / <i>Troglodytes troglodytes</i> /	...	10
22. Pěvuška modrá / <i>Prunella modularis</i> /	...	35
23. Červenka obecná / <i>Erithacus rubecula</i> /	...	9
24. Rehek domácí / <i>Phoenicurus ochruros</i> /	...	25
25. R. zahradní / <i>P. phoenicurus</i> /	...	1
26. Bramborníček hnědý / <i>Saxicola rubetra</i> /	...	1
27. Kos horský / <i>Turdus torquatus</i> /	...	5
28. Kos černý / <i>Turdus merula</i> /	...	2
29. Drozd kvičala / <i>Turdus pilaris</i> /	...	35
30. D. zpěvný / <i>T. philomelos</i> /	...	12
31. D. brávník / <i>T. viscivorus</i> /	...	4
32. Sedmihlásek hajní / <i>Hippolais icterina</i> /	...	1
33. Pěnice hnědokřídla / <i>Sylvia communis</i> /	...	8
34. P. slavíková / <i>S. borin</i> /	...	17
35. P. černohlavá / <i>S. atricapilla</i> /	...	20
36. Rákosník zpěvný / <i>Acrocephalus palustris</i> /	...	2
37. Budníček lesní / <i>Phylloscopus sibilatrix</i> /	...	6
38. B. menší / <i>P. collybita</i> /	...	48
39. B. větší / <i>P. trochilus</i> /	...	10
40. Králíček obecný / <i>Regulus regulus</i> /	...	3
41. Lejsek šedý / <i>Muscicapa striata</i> /	...	3
42. Lejsek černohlavý / <i>Ficedula hypoleuca</i> /	...	6
43. Sýkora lužní / <i>Parus montanus</i> /	...	1
44. S. uhelníček / <i>P. ater</i> /	...	3
45. S. modřinka / <i>P. caeruleus</i> /	...	2
46. S. konadra / <i>P. major</i> /	...	14
47. Břhлік lesní / <i>Sitta europaea</i> /	...	1
48. Šoupálek krátkoprstý / <i>Certhia brachydactyla</i> /	...	1
49. Tuhýk obecný / <i>Lanius collurio</i> /	...	5
50. Sojka obecná / <i>Garrulus glandarius</i> /	...	1
51. Kavka obecná / <i>Corvus monedula</i> /	...	16
52. Pěnkava obecná / <i>Fringilla coelebs</i> /	...	52
53. P. jikavec / <i>F. montifringilla</i> /	...	30
54. Zvonohlík zahradní / <i>Serinus serinus</i> /	...	11
55. Zvonek zelený / <i>Carduelis chloris</i> /	...	12
56. Stehlík obecný / <i>Carduelis carduelis</i> /	...	2
57. Konopka obecná / <i>Carduelis cannabina</i> /	...	2
58. Čečetka zimní / <i>Carduelis flammea</i> /	...	83
59. Křivka obecná / <i>Loxia curvirostra</i> /	...	1
60. Hýl rudý / <i>Carpodacus erythrinus</i> /	...	7
61. Hýl obecný / <i>Pyrrhula pyrrhula</i> /	...	36

62. Dlask tlustozobý / <i>Coccyzus erythrophthalmus</i> / ... 1	
63. Strnad obecný / <i>Emberiza citrinella</i> /11
Celkem	...997

RNDr. Petr Miles
Správa Krnapu Vrchlabí

ORNITOLOGICKÁ POZOROVÁNÍ V OBLASTI KRKONOŠ V ROCE 1984

V předloženém příspěvku uvádím zajímavější pozorování vybraných druhů ptáků, která jsem zaznamenal v průběhu hnízdní sezóny i období jarního nebo podzimního tahu 1984 na území Krkonoš.

Potápláče severní (*Gavia arctica*) - 19. 11. nalezen juv. ex. na silnici E14 v Harrachově.

Potáпка roháč (*Podiceps cristatus*) - pár vyhnízdil na rybníku u letiště ve Vrchlabí (2 mláďata).

Potáпка malá (*Podiceps ruficollis*) - 6. 5. 1 ex., 13. 5. 2 ex. na rybníku u letiště ve Vrchlabí.

Volavka popelavá (*Ardea cinerea*) - 15. 9. přelet 4 ex. nad Vrchlabím.

Čáp bílý (*Ciconia ciconia*) - 4. 5. kroužící ex. nad Vrchlabím.

Labuť velká (*Cygnus olor*) - 13. 4. přelet 1 ex přes Vrchlabí.

Polák velký (*Aythya ferina*) - 6. 5: pár na rybníku u letiště.

Polák chocholačka (*Aythya fuligula*) - 25. až 29. 4. pár na rybníku u letiště ve Vrchlabí.

Luňák hnědý (*Milvus migrans*) - 16. 9. přelet 1 ex. od Vysokého Kola ke Kotli.

Včelojed lesní (*Pernis apivorus*) - 29. 8. přelet 1 ex. od Vízova k Žacléři.

Káně rousná (*Buteo lagopus*) - 14. 1. 11 ex., 10. 3. 3 ex na polích v okolí letiště ve Vrchlabí, 19. 3. 2 ex. v Obřím dole, 4. 11. 1 ex. ve Studenci.

Pochop rákosní (*Circus aeruginosus*) - 15. 8. 1 ex.
u chaty Prvosenska, 29. 8. přelet samce nad osadou Rýchory.

Ostříž lesní (*Falco subbuteo*) - 1. 8. přelet 1 ex. od
Studniční hory k Obří boudě.

Kulík říční (*Charadrius dubius*) - 20. 5. pár (samec
v toku) na rybníku u letiště ve Vrchlabí

Pisík obecný (*Tringa hypoleucos*) - 9. 5. a 13. 5. po
1 ex., 20. 5. vzrušeně se chovající pár na rybníku u letiš-
tě ve Vrchlabí.

Vodouš bahenní (*Tringa glareola*) - 13. 5. 5 ex., 28. 7.
1 ex. na rybníku u letiště ve Vrchlabí.

Koliha velká (*Numenius arquata*) - 1. 8. přelet 1 ex.
nad Studniční horou, 2. 8. pravděpodobně tentýž ex. u Bu-
fetu na rozcestí.

Bekasina otavní (*Gallinago gallinago*) - 18. 5. a
12. 6. tokající ex. na Úpské rašelině (1 420 m n.m.).

Rybák černý (*Chlidonias niger*) - 9. 5. a 13. 5. lovící
ex. u rybníka u letiště ve Vrchlabí.

Výr velký (*Bubo bubo*) - pár vyhnízdil ve Studenci
(1 mládě a 1 neoplozené vejce).

Krutihlav obecný (*Jynx turquilla*) - 17. 5. a 28. 6.
volající samec u chaty Alfrédka v Novosvětském polesí
(1 020 m n.m.).

Strakapoud malý (*Dendrocopos minor*) - 3. 6. 1 ex.
v parku u nádraží ČSD ve Vrchlabí.

Skřivan lesní (*Lullula arborea*) - 15. 6. zpívající
samec u Tetřevích bud.

Linduška luční (*Anthus pratensis*) - druh nově hnízdí-
cí na rozsáhlých holinách po velkoplošné těžbě smrkových
porostů (okolí chaty Alfrédka v Novosvětském polesí, Ky-
selý kout, Kamenec).

Konipas luční (*Motacilla flava*) - 9. 5. 1 ex. u letiš-
tě ve Vrchlabí.

Erkoslav severní (*Bombycilla garrulus*) - 17. 3. 1 ex.
u nádraží ČSD ve Vrchlabí.

Skorec vodní (*Cinclus cinclus*) - 22. 6. 1 ex. u Luční
boudy (1 410 m n.m.).

Slavík modráček tundrový (*Luscinia s. svecica*) - celkem 4 hnízdící páry v oblasti Úpské rašeliny.

Rákosník velký (*Acrocephalus arundinaceus*) - 13. 5. zpívající samec na rybníku u letiště ve Vrchlabí.

Lejsek malý (*Ficedula parva*) - 1. 6. zpívající samec v bukovém porostu pod Horními Mísečkami.

Lejsek černohlavý (*Ficedula hypoleuca*) - další druh rozšiřující se na nové lokality a nápadně zvyšující své početní stavy na území Krkonoš (zpívající samci v rozpádajících se smrkových porostech až do nadmořské výšky 1 200 m).

Havran polní (*Corvus frugileus*) - 7. 11. hejno zhruba 1 700 ex. u nádraží ČSD ve Vrchlabí.

Krkavec velký (*Corvus corax*) - pravidelně celoročně pozorovaný druh; v roce 1984 vyhnízdlily na území Krnap pravděpodobně 2 páry (na východě v oblasti Rýchor, na západě u Velké Muhlavy).

Jíkavec severní (*Fringilla montifringilla*) - 10. 11. hejno cca 100 ex. na bucích v Kotelních jamách.

Čečetka zimní (*Carduelis flammea*) - další hnízdní lokality na úpatí Krkonoš: Svoboda nad Úpou (28. 5. 4 zpívající samci), Harrachov (28. 6. zpívající samec).

Hýl rudý (*Carpodacus erythrinus*) - 15. 6. 3 zpívající samci a 1 samice ve Svatém Petru.

RNDr. Jiří Flousek

Správa Krnapu Vrchlabí

HNÍZDĚNÍ MOUDIVLÁČKA LUŽNÍHO (*REMIZ PENDULINUS*) V KRKONOŠÍCH

Je potěšitelné, že v době, kdy výsledky řady kvantitativních výzkumů ptáků v ČSSR nám dokládají početní ústup velkého množství ptačích druhů, se vyskytují i takoví zástupci třídy ptáků, kteří se šíří na nové lokality a jejichž početní stavy se zvyšují. Mezi tyto druhy je možné zařadit i moudivláčka lužního (*Remiz pendulinus*), jehož šíření na území Čech je pozorováno již několik desítek let (HUDEC 1983).

Moudivláček lužní nebyl v předcházejících letech v oblasti Krkonoš pozorován (MILES 1980), a proto překvapilo pozorování samce i samice dne 25. 4. 1984 v porostech rybníka u letiště ve Vrchlabí (480 m n.m.). Dlouhodobá přítomnost celého páru (další pozorování 29. 4. a 5. 5.) ve vhodném hnízdním prostředí nasvědčovala možnosti zahnízdění. Dne 13. 5. jsem poprvé pozoroval samce při stavbě hnízda. Velmi jednoduchý základ "houpačky" byl zavěšen asi 4,5 m vysoko na keři vrby, přímo na břehu rybníka, a pták zaletoval pro stavební materiál k nedalekému porostu orobince. V následujících dnech bylo hnízdo dostavěno (20. 5. kompletní stavba bez prodlouženého vchodu), 26. 5. v již dokončeném hnízdě samice inkubovala patrně úplnou snůšku a během června bylo hnízdění úspěšně zakončeno.

Krkonošská avifauna tak byla obohacena o další hnízdící druh a lze předpokládat, že moudivláček lužní se v příštích letech stane pravidelně se vyskytujícím druhem v této oblasti.

(Jak potvrdila sezóna 1985, kdy zde hnízdily 2 páry.)

LITERATURA:

- HUDEC, K., Ed., 1983: Fauna ČSSR. Ptáci 3. - Praha.
MILES, P., 1980: Průběh Krkonoš. - Ms. (Závěr. zpráva R 21/73, dep. Správa Krnap, Vrchlabí)

RNDr. Jiří Flousek
Správa Krnapu Vrchlabí

HNÍZDĚNÍ ČÁPA BÍLÉHO (CICONIA CICONIA) NA OKRESE TRUTNOV

Na okrese Trutnov hnízdily v r. 1984 na základě hlášení zpravodajů 2 páry čápa bílého. Místa hnízdění a dosavadní osudy hnízd jsou následující:

Královec (Bernartice) 640 m n.m.

Hnízdo založeno v roce 1950 na vysokém komíně bývalé továrničky, nyní majetek státních statků, čp. budovy 138, výška komínu asi 20 m.

- 1981 - obsazeno párem, mláďata nebyla (pozdní přilet)
- 1982 - obsazeno párem, 2 juv. vyvedena
- 1983 - obsazeno jen lichým čápem,
- 1984 - obsazeno párem, mláďata nebyla (neznámo proč)

Vlčice, asi 400 m n.m.

Hnízdo založeno v roce 1983 nejdříve na komíně rozestavěné prodejny Jednota, od r. 1984 na staré olši nedaleko potoka u stavení čp. 19, jako podložka slouží stará pneumatika.

- 1983 - obsazeno párem, mláďata nebyla (stavba hnízda, vyrušování)
- 1984 - obsazeno párem, mláďata nebyla (nová stavba hnízda)

Bohumil Rejman
ul. P. Robesona 756
570 01 Litomyšl

DOSAVADNÍ VÝSLEDKY NOČNÍHO POZOROVÁNÍ A ODCHYTU PTÁKŮ
V KRKONOŠÍCH

Krkonoše se staly prvním stanovištěm v naší republice, kde byl v r. 1971 zahájen výzkum ptačího tahu v rámci mezinárodní ornitologické akce Balt. Výzkumné práce tohoto druhu se později rozšířily a probíhaly po mnoho let i v Chráněné krajinné oblasti Jeseníky, v CHKO Orlické hory a Záhli-
nických rybnících u Přerova. V současné době pokračují v modifikované formě jako akce Acrocephalus na Lednických rybnících, na severní Moravě, v jižních Čechách i na Pardubicku.

Akce Balt v Krkonoších se od obdobných výzkumných akcí v jiných částech naší republiky lišila především tím, že poznatky o tazích ptáků byly zjišťovány nejenom za pomoci odchytů, ale též na základě vizuálního pozorování. Toto bylo možné především na hřebenovýchhorských sedlech, kde za příhodných podmínek protahovaly denně až desítky tisíc ptáků. Daleko nejvhodnějším stanovištěm bylo hřebenové sedlo u Vosecké boudy v nadmořské výšce asi 1 250 m, kde pro-

váděli odchyt a vizuální pozorování dlouhodobě i polští ornitologové.

Přetahující ptáky zde bylo možno rozdělit na dvě velké skupiny:

1. Nízko proletující porosty kosodřeviny, obtížně vizuálně pozorovatelní, avšak dobře se chytající do odchyto- vých sítí (*Prunella modularis*, *Sylvidae*, *Paridae*, *Regulidae*, *Erithacus rubecula*, *Phoenicurus ochruros* i *Ph. phoenicurus*, zčásti i *Carduelis flammea*, *C. spinus* aj.). Této skupině jsou způsobem tahu a možnostmi odchytu analogičtí ptáci odchyťavání na většině odchyťových stano- višť akce Balt v naší republice, i v rákosinách při akcích *Acrocephalus*.
2. Přetahující ve větší výši, do odchyťových zařízení se zpravidla nechytající, které je však možno sledovat za příhodných podmínek dobře vizuálně (*Fringillidae*, *Columba palumbus*, *Falconiformes*, mnohdy i *Turdidae*, *Alaudidae*, *Notacillidae* aj.).

Za více než 10 let trvání výzkumu jsou ptáci obou těchto skupin přetahujících v době podzimního tahu přes Krkonoše natolik známí, že další pokračování výzkumu stejnou metodou by již nepřineslo mnoho nového. Zbývá však dosud velká skupina ptáků, jejichž registrace se dosud neda- řila, neboť jejich tah probíhá až po setmění a v nočních hodinách. Tito ptáci létají ve větší výši a do běžně sta- věných odchyťových zařízení se nechytají. Náleží mezi ně převážná většina inaktivorních ptáků z řádu *Passeriformes*, ale i ptáci z řádů *Charadriiformes*, *Lariformes* aj.

Aby si bylo možno učinit komplexní představu o pro- bíhajícím ptačím tahu nad určitým územím, je jistě žádou- cí sledovat i noční tahy, které jsou však pro obtížnost jejich registrace dosud většinou zcela opomíjeny.

V Krkonošském národním parku jsme se v několika po- sledních letech pokusili o ověření možností nočního pozoro- vání a odchyťu ptáků za pomoci umělého osvětlení. K po- kusu byl použit světlomet 1000 W, u kterého byla žárovka nahrazena halogenidovou výbojkou 1000 W. Světelný tok této výbojky činil 80 000 lumenů oproti světelnému toku 17 000

lumenů obyčejné žárovky.

Vlastní výzkum byl umožněn především iniciativou a angažovaností členů a spolupracovníků ornitologické sekce při Správě Krkonošského národního parku, kteří obvykle kromě denního odchyty a pozorování prováděli totéž i ve večerních a nočních hodinách a této činnosti věnovali i své víkendy a dovolenou.

Náleželi mezi ně především Miloš Mareček, který k provádění pokusu zhotovil a zapůjčil světlomet, dále Miloslav Hromádko, Věra Lněničková, Hana Krausová, Lubor Červa, Jaroslav Jelínek, Karel Plot, Karel Šimeček, Zdena Průchová, Martin Smola a Mirka Justová.

Za nejvhodnější místo k provádění nočního odchyty bylo možné považovat hřebenové sedlo u Vosecké boudy, kde probíhal nejintenzivněji denní tah. Noční odchyt zde však nebylo možné realizovat ze dvou důvodů: 1. Na Voseckou boudu nebyl zaveden stálý zdroj elektrického proudu, ale byl zde pouze agregát, který se později večer vypínal. 2. V důsledku známých událostí v Polsku byla na dlouho uzavřena cesta čs. - polského přátelství, která hřebenovým sedlem prochází. K provedení pokusů s nočním pozorováním a odchycem bylo proto nutno zvolit jiná, patrně méně výhodná stanoviště (Špindlerova bouda, Jestřábi boudy, Labská bouda a vrchol Sněžky) v nadmořské výši 1 200 až 1 602 m. Reflektor byl při nich zapínán každou hodinu po setmění na 15 minut a v případě, že táhnoucí ptáci byli pozorováni, byl ponechán zapnutý neustále.

V tabulce 1 je uveden přehled v nočních hodinách pozorovaných a odchycených ptáků. Číselně vyjádřen je pouze počet ptáků, které se podařilo odchytit. Ptáci nejčastěji odchyceni jsou zpravidla i nejčastěji pozorováni. Nejintenzivnější noční průtahy ptáků byly dosud zaznamenány v následujících dnech: 10. - 11. 10. 1980 u Špindlerovky (za noc stovky, možná i tisíce ptáků), 23. - 24. 4. 1982 u Jestřábích bud (73 ptáků za 30 minut), 17. - 18. 10. 1983 u Labské boudy (20-25 ptáků za minutu po dobu asi jedné hodiny) a 20. - 21. 4. 1984 táhlo nad Sněžkou asi 200 ptáků za hodinu. Po drozdu zpěvném a července

obecné se ve světlo reflektoru objevovaly nejčastěji siluety pěnic, rehků a budníčků, jejichž přesné druhové určení však nebylo možné většinou stanovit. Často byl zaznamenán i noční výskyt skřivanů polních, kteří však táhnou i ve dne. Podobná situace bude asi též u králíčků obecných. Zajímavé bylo odchycení rákosníka obecného až 15. 10. 1981 u Špindlerovky. Tento druh dosud při denních odchycích nebyl na hřebenech Krkonoš zastižen. Také drozda cvrčala, špačka obecného a bělořita šedého lze považovat za druhy táhnoucí převážně v nočních hodinách, podobně jako příslušníky řádu bahňáků (sluka lesní, bekasina otavní, čejka chocholatá). Oproti tomu zastižení ptáků z čeledi pěnkavovitých (pěnkava obecná, pěnkava jikavec, čečetka zimní) lze vysvětlit tím, že ke světelnému zdroji byli přilákáni na místě přenocující ptáci, neboť tyto druhy přeletují přes hřebeny Krkonoš v denních hodinách. Hrdlička zahradní i racek chechtavý, pozorování ve světlo reflektoru 20. 4. 1984 nad vrcholem Sněžky, nebyli dosud při denních přeletích nad hřebeny Krkonoš zjištěni.

Závěrem je možné konstatovat, že noční pozorování a odchyty ptáků skýtají nové možnosti při komplexním výzkumu jejich tahu a chování. Metoda se však ukazuje efektivní jen při hromadném nočním tahu. Ten pravděpodobně nastává jen při určitých povětrnostních podmínkách, přičemž záleží velmi na směru a síle větru, neboť ptáci létají především proti směru středně silného větru. Pozorování i odchyty se daří většinou jen za snížené viditelnosti způsobené nízkými mraky, kdy ptáci přiletují ke světelnému zdroji. Za jasného počasí létají ve velkých výškách a světlo reflektoru je nepřitahuje. Dosavadní počty pozorovaných a odchycených ptáků nejsou velké, je však možné, že za jiných okolností nebo v jiných podmínkách, než jsou drené vysokohorské polohy Krkonoš, by pokračování v započatém výzkumu mohlo přinést mnohé pozoruhodné výsledky.

A. <i>Turdus philomelos</i>	30
<i>Erithacus rubecula</i>	21
<i>Regulus regulus</i>	4
<i>Phylloscopus trochilus</i>	4
<i>Sylvia borin</i>	3
<i>Alauda arvensis</i>	3
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	2
<i>Parus major</i>	1
<i>Turdus iliacus</i>	1
<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	1

B. *Vanellus vanellus*, *Scolopax rusticola*, *Gallinago gallinago*, *Streptopelia decaocto*, *Asio flammeus*, *Asio otus*, *Larus ridibundus*, *Anthus pratensis* /+ *Anthus sp.*/, *Phoenicurus ochruros* /+ *Phoenicurus sp.*/, *Oenanthe oenanthe*, *Sylvia curruca* /+ *Sylvia sp.*/, *Sturnus vulgaris*, *Fringilla coelebs*, *F. montifringilla*, *Carduelis flammea*

Tabulka 1. Přehled v nočních hodinách odchycených a pozorovaných ptačích druhů.

A = ptáci odchycení, B = ptáci pozorování

LITERATURA:

- HROMÁDKO, M., 1980: Zpráva o prvním nočním odchytu pěvců v Krkonoších. - *Prunella*, VI, 2: 2-8.
- HROMÁDKO, M., LNĚNIČKOVÁ, V., MARLČEK, M., 1982: Další zkušenosti s nočním odchytom na světlo v Krkonoších. - *Prunella*, VIII: 6-8.
- MILES, P. (-pm-), 1981: Nové perspektivy výzkumu tahu ptáků. - *Krkonoše*, XIV, 10: 2-3.
- SMOLA, M., JUSTOVÁ, M., 1983: Odchyt ptáků pomocí reflektoru při akci Balt v Krkonoších. - *Prunella*, IX: 8-11.

RNDr. Petr Miles
Správa Krnapu Vrchlabí

ZPĚTNÁ HLÁŠENÍ PTÁKŮ Z OBLASTI KRKONOŠ

V následujícím přehledu jsou uvedena význačnější zpětná hlášení ptáků z oblasti Krkonoš, která byla získána od r. 1974. Starší nálezy (162 údajů od 47 druhů ptáků) jsou publikovány v kandidátské disertační práci Ptactvo Krkonoš (MILES, P., 1975, Správa Krnapu Vrchlabí).

Údaje u jednotlivých ptačích druhů jsou uvedeny v následujícím pořadí:

A. U ptáků okroužkovaných v oblasti Krkonoš typ a číslo kroužku, stáří a pohlaví kroužkovaného ptáka, datum a místo kroužkování, kroužkovatel; v následující řádce způsob, datum, místo a zeměpisné souřadnice nálezu.

B. U ptáků zastřižených v oblasti Krkonoš s cizími kroužky typ a číslo kroužku, stáří a pohlaví ptáka, datum a místo kroužkování s uvedením zeměpisných souřadnic a státu; v následující řádce způsob, datum a místo nálezu a nálezce.

Použité značky a skratky.

pull = mládě v prachovém peří nebo v prvním šatu do doby plné vzletnosti, juv = tohoroční mladý pták, fg = plně vzrostlý pták, u něhož nelze přesně stanovit, zda se jedná o ptáka tohoročního nebo víceletého, ad = dospělý pták; M = samec, F = samice; + = zastřelen či zabít člověkem, X = nalezen mrtev, zraněn či umírající, V = kontrolován (chycen a puštěn).

Husa velká (Anser anser)

PRAHA A 6282, juv, 18.6.1978, Vrchlabí, P.Miles
(odchov na rybníku v zámeckém parku Správy Krnapu ve Vrchlabí)

kroužek na dálku odečten, 4.3.1979, Smiřice (o.Hradec Králové), 40 km SSE

Kachna divoká (Anas platyrhynchos)

GDAŃSK SA 11 407, ad, M, 27.6.1982, Słońská st. rezervace, 52.34 N-14.43 E, POLSKO
+, 5.9.1982, Staré Buky (o.Trutnov), MS Staré Buky a P.Miles

Jestřáb lesní (Accipiter gentilis)

PRAHA C 66 146, pull, 1.6.1980, Chvalkovice (o.Náchod)
X, 26.2.1981, Lánov u Vrchlabí, J.Kalenský

Káně lesní (Buteo buteo)

PRAHA C 164 354, fg, 5.1.1980, Vrchlabí, P.Miles
X, 15.3.1981, Maročské jezero, Minsk, 54.49 N-26.45 E,
SSSR

Poštolka obecná (Falco tinnunculus)

HIDDENSEE 5 045 382, ad, F, Jeber-Bergfri (Rosslau),
51.53 N-12.14 E, NDR

X, 25.1.1980, Dolní Albeřice (o.Trutnov), P.Miles

HIDDENSEE 5 043 271, pull, 5.6.1978, Seifhennersdorf
(Zittau), 50.53-14.49 E, NDR

V, F, 26.2.1981, Vrchlabí, J.Kalenský

PRAHA E 259 212, pull, 6.7.1982, Vrchlabí, J.Kalenský
X, 29.10.1982, Zarzaitine (Oasis), 28.05 N-09.45 E,
ALŽÍRSKO

Výr velký (Bubo bubo)

PRAHA A 6 287, ad, F, 4.3.1980, Vrchlabí, P.Miles
X pod sesutým kamením, 6.8.1980, Lánov, B.Šír

Ledníček říční (Alcedo atthis)

PRAHA R 82 982, M, 28.7.1974, Klášterská Lhota, K.Ouzký
X, 9.2.1976, Essen-Überruhr, 51.26 N-07.05 E, MSR

PRAHA R 98 236, juv, 2.7.1981, Prosečné, J.Grúz
V, 12.7.1981, Podbřeží, Zlatý potok (o.Rychnov n. Kněž-
nou), J.Prášil

Strakapoud velký (Dendrocopos major)

HELGOLAND 6 242 118, fg, F, 17.3.1973, Frankfurt-Stadt-
wald, 50.06 N-08.45 E, MSR

V, 21.5.1974, Čistá v Krkonoších, J.Grúz

Vlaštovka obecná (Hirundo rustica)

PRAHA T 120 755, ad, 2.8.1980, Klášterská Lhota, K.Ouzký
V, 23.8.1980, Staré Buky na nocovišti v rákosině, Miles

MALTA B 9097, ad, F, 29.4.1978, Lunzjata, 36.03 N-14.14
E, Gozo, MALTA

V, 21.7.1978, Prosečné, J.Grúz

Pěvuška modrá (Prunella modularis)

PRAHA M 639 406, ad, 8.9.1972, J.Grúz
V, 22.10.1974, Tascolano, Maderno, 45.39 N-15.41 E,
ITÁLIE

Linduška luční (Anthus pratensis)

PRAHA M 787 713, ad, 23.8.1979, Vosecká b., Miles
X, 10.10.1979, Trimis, 45.54 N-09.34 E, SVÝCARSKO

Linduška horská (Anthus spinoletta)

PRAHA S 79 954, fg, 14.9.1976, Vosecká b., Mlýnský
13.11.1976, Vinzenza, 45.32 N-11.32 E, ITÁLIE

PRAHA M 829 169, fg, 2.9.1979, Luční bouda, P.Miles
X, 28.1.1983, Olympia, Ilias, 37.38 N-21.40 E, ŘECKO

PRAHA M 787 917, fg, 5.9.1979, Luční bouda, P.Miles
+, 4.11.1979, S.Alberto, 44.32 N-12.09 E, ITÁLIE

PRAHA M 787 903, fg, 3.9.1979, Luční bouda, P.Miles
V, 18.12.1979, Mortegliano, 45.57 N-13.12 E, ITÁLIE

Červenka obecná (Erithacus rubecula)

PRAHA M 784 123, M, ad, 5.9.1977, Vosecká b., Miles
V, únor 1984, Bailón (Jacn), 38.06 N-03.46 W, SPA-
NĚLSKO

PRAHA M 862 519, pull, 5.6.1981, Prosečnó, J.Grúz
X, 12.2.1982, pres de l Immaculée, 47.17 N-02.15 W,
FRANCIE

Kos černý (Turdus merula)

PRAHA K 313 515, F, juv, 29.9.1978, Vosecká b., Miles
+, 6.11.1978, St.Etienne de Gourgas, Lodeve, 43.44 N-
03.19 E, FRANCIE

Drozd zpěvný (Turdus philomelos)

PRAHA K 284 709, ad, 10.10.1976, Vosecká bouda, P.
Miles
X, 14.4.1977, Pielgrzymka (Legnica), 51.07 N-15.50 E,
POLSKO

PRAHA K 313 733, juv, 28.9.1977, Vosecká bouda, P.
Miles
+, 27.10.1977, S. Pellegrino Terme, 45.51 N-09.38 E,
ITÁLIE

PRAHA K 313 538, juv, 9.10.1978, Vosecká b., P.Miles
+, 29.10.1978, Puissalicon (Hérsult), 43.27 N-03.14
E, FRANCIE

PRAHA K 313 538, juv, 9.10.1978, Vosecká bouda, P.
Miles
+, 29.10.1978, Puissalicon (Hörsult), 43.27 N-03.14 E,
FRANCIE

PRAHA K 313 771, M, juv, 6.10.1980, Vosecká bouda, P.
Miles
X, 5.12.1980, Anger, Oberbayern, 47.48 N-12.52 E, NSR

Drozd cvrčala (Turdus iliacus)

PRAHA K 313 753, fg, 13.10.1977, Vosecká bouda, P.
Miles
+, 5.12.1977, Anghiari (Arezzo), 43.33 N-12.04 E,
ITÁLIE

Sýkora koňadra (Parus major)

PRAHA Z 493 544, F, ad, 3.11.1974, Vrchlabí, K.Ouzký
X, konec listopadu 1975, Schönau-Berzdorf (Gorlitz),
51.04 N-14.54 E, NDR

PRAHA Z 453 538, F, 21.2.1976, Hostinné, P.Miles
V, 3.2.1977, Siemianice (Kalisz), 51.11 N-18.09 E,
POLSKO

PRAHA Z 452 958, M, ad, 18.11.1972, Vrchlabí, K.Ouzký
V, 5.5.1975, Wrocław, 51.05 N-17.00 E, POLSKO

PRAHA M 715 771, M, ad, 28.3.1976, Špindlerův Mlýn,
K.Ouzký
V, podzim 1976, Alexandrov, Vladimir, 56.20 N- 38.36
E, SSSR

PRAHA Z 492 692, F, fg, 11.10.1976, Vosecká bouda, P.
Miles
X, 9.11.1977, Lotoschino (Moskva), 56.14 N-35.38 E,
SSSR

PRAHA Z 479 118, M, juv, 10.10.1977, Vosecká bouda,
P.Miles
X, začátek června 1978, Aalen (Nordwürttemberg), 48.50
N-10.06 E, NSR

PRAHA Z 587 521, juv, 23.8.1978, Vosecká bouda, P.Miles
X, 28.10.1978, Scharnitz, Tirol, 47.24 N-11.17 E, RAKOUSKO

PRAHA Z 587 833, fg, 14.10.1978, Vosecká bouda, P.Miles
X, 28.1.1980, Aufhausen (Nordwürttemberg), 48.52 N-12.17
E, NSR

Sojka obecná (Garrulus glandarius)

PRAHA H 62 132, juv, 7.10.1979, Vosecká bouda, P.Miles
X, 8.1.1982, Grodno, 54.41 N-23.50 E, Bělorusko, SSSR

Kavka obecná (Corvus mercedula)

PRAHA E 259 205, pull, 20.5.1982, Vrchlabí, J. Kalenský
V, červen 1982, Pardubice

Havran polní (Corvus fragilegus)

PRAHA D 69 101, ad, 13.3.1979, Vrchlabí, P. Miles
X, 13.1.1980, Kriftel, Darmstadt, 50.05 N-08.29 E, NSR

PRAHA D 69 126, ad, 13.3.1979, Vrchlabí, P. Miles
nalezen pouze kroužek, 8.3.1981, Leipzig, NDR

PRAHA D 69 196, juv, 7.11.1979, Vrchlabí, P. Miles
+, 23.2.1981, Dessau (Halle), NDR

PRAHA D 69 957, ad, 5.3.1980, Vrchlabí, P. Miles
X, 11.11.1980, Tours sur Marne, 49.03 N-04.07 E,
FRANCIE

PRAHA D 69 932, ad, 4.3.1980, Vrchlabí, P. Miles
X, 25.4.1982, Świdnica (Walbrzych), 50.51 N-16.30 E,
POLSKO

PRAHA D 79 040, juv, 7.12.1981, Vrchlabí, P. Miles
+, 2.2.1984, Kloden (Gottbus), 51.46 N-12.50 E, NDR

PRAHA D 78 732, ad, 12.4.1982, Vrchlabí, J. Kalenský
X, 21.6.1984, Rostoka, Strzegom (Walbrzych), 50.58 N-
16.14 E, POLSKO

Pčnkava obecná (Fringilla coelebs)

PRAHA Z 596 044, F, juv, 8.10.1979, Vosecká bouda, P.
Miles
V, 6.11.1979, Moggio Udinese (Udine), 46.25 N-13.12 E,
ITÁLIE

PRAHA Z 596 261, M, fg, 10.10.1979, Vosecká bouda, P.
Miles
X, 20.1.1980, Giroussens (Tarn), 43.46 N-01.47 E,
FRANCIE

Pčnkava jikavec (Fringilla montifringilla)

PRAHA Z 551 884, M, juv, 9.10.1979, Vosecká bouda, P.
Miles
V, 21.10.1979, Crocetta, Onetta (Bergamo), 45.50 N-
19.50 E, ITÁLIE

PRAHA Z 596 240, fg, 10.10.1979, Vosecká bouda, P. Miles
V, 1.11.1979, Monticella, Treviso (Fregona), 45.59 N-
12.20 E, ITÁLIE

PRAHA Z 596 231, M, fg, 10.10.1979, Vosecká bouda,
P.Miles
X, 30.11.1980, Toulouse (15 Km S), FRANCIE

PRAHA Z 596 843, F, juv, 14.10.1979, Vosecká bouda,
P.Miles
X, 27.1.1980, Jarcieu (Isère), 45.20 N-04.57 E,
FRANCIE

Čížek lesní (Carduelis spinus)

PRAHA T 124 672, M, ad, 30.8.1978, Staré Buty, L.
Zajíček
X, 28.10.1978, Verarre (Savona), 44.22 N-08.34 E,
ITÁLIE

Čečetka zimní (Carduelis flammea cabaret)

RADOLFZEIL BO 33 156, F, ad, 10.4.1978, Köfering,
Oberplatz (Amberg), 49.24 N-11.51 E, NSR
V, 22.9.1978, Vosecká bouda, P.Miles

Křivka obecná (Loxia curvirostra)

PRAHA RX 12 013, M, ad, Vosecká bouda, 26.8.1976,
P.Miles
V, 24.10.1976, Gmunden, Oberösterreich, 47.56 N-
13.48 E, RAKOUSKO

PRAHA RR 111 092, juv, 9.3.1974, Třebechovice pod
Orebem, J.Prášil
V, 3.5.1974, Vosecká bouda, P.Miles

Dlask tlustozobý (Coccothraustes coccothraustes)

PRAHA RX 6 587, juv, 15.8.1975, Praha-Řáblice, S.Havel
V, 29.1.1980, Vrchlabí, P.Miles

PRAHA RX 12 062, fg, 9.10.1980, Vrchlabí, P.Miles
X, asi listopad 1980, St Laurent du Pont (Isere),
45.23 N-05.44 E, FRANCIE

PRAHA RX 15 325, fg, 14.10.1980, Vrchlabí, P.Miles
V, Gradisca (Gorizia), 45.53 N-13.30 E, ITÁLIE

PRAHA RX 15 313, fg, 14.10.1980, Vrchlabí, P.Miles
V, Mandana (Como), 45.47 N-09.05 E,
ITÁLIE

RNDr. Petr Miles

Správa Krnapu Vrchlabí

EXPEDICE "FALCO", 30.VI.-14.VII.1964

Rok příprav utekl jako voda a před námi je další z expedic pořádaných ODPH v Trutnově. Letošním cílem výpravy, tvořené ornitologickou, mammalogickou, entomologickou, geologickou, botanickou a preparátorskou sekcí, je opět Balkánský poloostrov - tentokrát Bulharsko a především jeho jihozápadní cíp.

Po dvoudenním úmorném přesunu se dostáváme na bulharské území a během krátkých zastávek již pozorujeme první ornitologické zajímavosti - na stožárech a drátech elektrického vedení početné vhlý pestré (*Merops apiaster*) a mandelíky hajní (*Coracias garrulus*), v okolí větších vodních toků volavky stříbřité (*Egretta garzetta*). První celodenní zastávka u Iskrece (severně od Sofie) využíváme k rozsáhlejší exkurzi. Rozlehlé šípčkové doubravy s bohatým, ale silně proschlým podrostem ničím nepřipomínají krajinu severovýchodních Čech, avšak avifauna nám nepředstavuje nic nového - červenky, střízlíci, pčnice a další pro nás běžné druhy. Jen v noci nás upoutávají hlasy lelků lesního (*Caprimulgus europaeus*) a zpívajících samic skřivana lesního (*Lullula arborea*).

Následující den trávíme v Sofii. Zprvu úspěšně vyhlížejí vyjednávání na československém zastupitelství o povolení vstupu do oblasti města Kulata (hranice s Řeckem) končí záporným postojem bulharských pohraničních orgánů. Ztracený den a změna původního plánu. Chtěli jsme totiž prozkoumat nejjižnější bulharskou část řeky Strumy, která jediná v této oblasti přetíná systém pohraničních pohoří a otvírá tak cestu k pronikání mediterránních prvků z Řecka na území Bulharska. Nakonec se rozhodujeme zůstat přece jen v údolí řeky Strumy, avšak pár desítek kilometrů severněji u města Sandanski.

Základní tábor rozbíváme pod stínící klenbou topolů na břehu Strumy a odtud vyrážíme na jednotlivé exkurze. První směřuje do skalnatého kaňonu u osady Ploski. Hluboká úzká rokle vytváří uprostřed vyschlých polí a pastvin stepního charakteru dokonalou oázu. Důvodem je voda; potůček pramenící na dně kaňonu umožňuje existenci bujně vegetace (a je

náležitě využíván i domorodci při zavlažování malých políček), v které se koncentruje značné množství ptáků. Pestrá mozaika strukturně rozmanitých stanovišť na malé ploše navíc nabízí možnost pozorovat vedle sebe druhy s odlišnými ekologickými nároky. Vedle krutihlava obecného (*Jynx torquilla*), koroptve polní (*Perdix perdix*), křivky domácího (*Phoenicurus ochruros*), konipasův horského (*Motacilla cinerea*), zvonka zeleného (*Carduelis chloris*) nebo kosa horského (*Turdus merula*) se zde vyskytují skutečně jihocvropské lahůdky - sup mrchožravý (*Neophron peronopterus*), poštolka jižní (*Falco naumanni*), orebice horská (*Alectoris graeca*), břehule skalní (*Ptyonoprogne rupestris*), brhlík skalní (*Sitta neumayer*). Vyvrcholením exkurze je však pozorování jednoho exempláře skalníka modrého (*Monticola solitarius*), šplhajícího a vyhledávajícího potravu na jedné z mnoha skalních stěn kaňonu.

Další výlet směřujeme do turisticky atraktivního Meliku. Mohutné sprašové útvary modelované vodní a větrnou erozí jsou skutečně fascinující; zapovíráme na ptáky a fotografujeme. Pár kroužících orlů skalních (*Aquila chrysaetos*) a poštolka jižní (*Falco naumanni*) však obrací naši pozornost zpět k dalekohledům. Nejzajímavější druhy: korýs elký (*Apus melba*), vlaštovka skalní (*Hirundo daurica*), induška úhorní (*Anthus campestris*).

V okolí základního tábora (4 km nad Sandanski) u řeky Strumy postupně navštívujeme všechny charakteristické biotopy:

pobřežní vegetace - slavík obecný (*Luscinia megarhynchos*), brhlík lesní (*Sitta europaea*), žluna zelená (*Picus viridis*), žluna šedá (*Picus canus*), dudek chocholatý (*Upupa epops*), strakapoud jižní (*Dendrocopos syriacus*), moudivláček lužní (*Remiz pendulinus*) a další;

postranní skalnatá údolí přítoků Strumy s hustými, míseneprostupnými porosty dubu šípáku - káně lesní (*Buteo buteo*), hrdlička divoká (*Streptopelia turtur*), strnad cvrčivý (*Emberiza cirlus*), vlaštovka skalní (*Hirundo daurica*), šplhák rudohlavý (*Lanius senator*), tuhyk menší (*Lanius minor*), žluva hajní (*Oriolus oriolus*), bělořit bělohlavý (*Oenanthe pleschanka*), sednihlásek šedý (*Hippolais pallida*) aj.;

intenzívně obdělávaná pole - dytěk úhorní (*Burhinus oedionemus*), chocholouš obecný (*Galerida cristata*); rozsáhlé říční náplavy - rybák říční (*Sterna hirundo*), kulík říční (*Charadrius dubius*), volavka popelavá (*Ardea cinerea*), vodouš kropenatý (*Tringa ochropus*), břehule říční (*Riparia riparia*) a další;

okolí lidských obydlí - syček obecný (*Athene noctua*), krkavec velký (*Corvus corax*).

Polovina bulharského putování uplynula a my se přesunujeme podél jižní hranice NDR do blízkosti osady Slavjanovo. Stepní lokalita, oživená protékající říčkou a četnými ramíčky i rozsáhlejšími borovými a dubovými lesíky, nám nabízí další zajímavá pozorování. Na sklizených polích se koncentrují početná hejna strnadů tří druhů - strnad luční (*Emberiza calandra*), s. zahradní (*E. hortulana*), s. černohlavý (*E. melanocephala*), z dubového lesa se ozývá pro jednoho z nás už známý (z údolí Bílého Labe v Krkonoších) zpěv budníčka horského (*Phylloscopus bonelli*), nad námi občas přeletí sup mrchožravý (*Neophron percnopterus*), obě formy (světlá i tmavá) orla nejmenšího (*Hieraaetus pennatus*), či dva druhy čápů (*Ciconia ciconia*, *Ciconia nigra*). Zajímavé je i koryto úzké říčky - kulík říční (*Charadrius dubius*), vodouš kropenatý (*Tringa ochropus*), ledňáček říční (*Alcedo atthis*); a přes vodu natažené sítě nám umožňují si v ruce dokonale prohlédnout vlhu pestrou (*Merops apiaster*) - v blízkosti hnízdily dva páry, lelka lesního (*Caprimulgus europaeus*), tuláčka rudohlavého (*Lanius senator*), skřivana lesního (*Lullula arborea*) i konipasa lučního předasijského (*Motacilla flava feldegg*) - viz tab. 1.

Třídenní pobyt končí a my se přesouváme dál k východu, k pobřeží Černého moře. Jeden den povalování se na písčité pláži v Obzoru (racek stříbřitý - *Larus argentatus*, rybák malý - *Sterna albifrons*) většinou z nás plně uspokojuje choutky po moři na řadu následujících let. Jedeme tedy podél pobřeží k rumunské hranici a dále již na území Rumunska do Istriie. Poslední dny tráví-

me v okolí brakických jezer na lokalitě, z níž máme cen-
ná pozorování už z loňského roku (Prunella 1983: 21-25).

Druhové složení pozorovaných ptáků u Istrie je letos
pestřejší (1983 - 70 druhů, letos - 82 druhů), avšak me-
zi nově pozorovanými druhy stojí za zmínku jen zpívající
samci kalandry zpěvné (*Melanocorypha calandra*). Ve srov-
nění s loňským rokem je však početnost jednotlivých dru-
hů očividně nižší. Pokles vodní hladiny cca o 70 cm, za-
znamenáný v letošním roce, se projevuje především na vý-
skytu brodivých ptáků - zjišťujeme málo druhů a v mini-
málním množství. Nižší stav vody však pravděpodobně ne-
gativně ovlivňuje vývoj bakterií produkujících botuloto-
xiny - ve srovnání s loňským rokem nenacházíme ani jedi-
ného ptáka prokazatelně zlikvidovaného otravou.

Čtrnáct dní cestování a sbírání nových ornitologic-
kých zkušeností je za námi a čeká nás už jen tradičně
ničící cesta zpět. Ale pod vlivem zážitků se už s novou
energií plánuje expedice na rok 1985 - opět jihozápadní
cíp Bulharska, pohoří Pirin.

kulík říční	3 ex.	konipas luční předasijský	1 ex.
hrdlička divoká	1	běhule říční	1
lednáček říční	1	vlaštovka obecná	9
vlha pestrá	1	jiřička obecná	6
lelek lesní	1	skřivan lesní	1
tuhýk rudohlavý	1	vrabec polní	1
slavík obecný	2	kos černý	1

Tabulka 1. Ptáci odchycení na lokalitě Slavjanovo.

RNDr. Jiří Flousek
Správa Krnapu Vrchlabí

Miloslav Hromádka
Žitná 2601, Pardubice

Věra Lněničková
Halasova 824, Hradec
Králové

P R U N E L L A

Zpravodaj Oblastní ornitologické sekce při správě
Krkonošského národního parku ve Vrchlabí

1984

Ročník X

Redaktor: RNDr. Petr Miles, CSc.

Redakční rada: Petr Fišer, Jan Grúz, RNDr. Petr Miles

Vydává Správa Krkonošského národního parku ve Vrchlabí
jako účelový tisk

Povoleno odborem kultury ONV Trutnov pod čj. 99/77

č. bl. 1147-1149, 1154-1155, 1159-1161, 1163-1166/85;
152-154, 157, 159-169/86

